

דפדפונה

בין הדף היומי ופרשת השבוע

היגלה נא

השבת אנו מסיימים בעזה"י את ספר במדבר. פרשת מסעי מתארת בפרוטרוט את מסעי בני ישראל במדבר ואת מקום חנייתם. חז"ל כבר כבר אומרים, כי פירוט מסעות אלו בא למדנו על כך שהקב"ה גולה עמנו לכל מקום, משל האם הנושאת את היונק, בבחינת 'שכינתא בגלותא'.

בנוסף לתיאור המפורט של המסעות ישנו גם תיאור מפורט של גבולות הארץ. טרם תיאורה המפורט של גבולות ארצנו מופיע בפרשה הפסוק הבא: "וְאִם לֹא תוֹרִישׁוּ אֶת יְשֵׁבֵי הָאָרֶץ, מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תוֹתִירוּ מֵהֶם לְשָׂכִים בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינָם בְּצַדֵיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יְשִׁבִים בָּהּ" (במדבר ל"ג, ב"ה).

פסוק זה מעבר למשמעותו התופסת מקום בימים אלו, מובא בין דפי הדף היומי אותם למדנו בשבוע זה בדף יא' עמוד א': "רבי לוי אמר מהכא {במדבר לג-נה} ואם לא תורישו את יושבי הארץ רבי חייא אמר מהכא {במדבר לג-נו} והיה כאשר דמית לעשות להם אעשה לכם".

דברי הגמרא מתייחסים לדרשותיה של הגמרא על המסכת. החל מעמוד זה ועד לסוף הפרק דורשת הגמרא דרשות שונות על המגילה. לפני דרשות אלו מביאה את מנהגם של תנאים ואמוראים שונים לגבי סגנון פתיחתם בדרשה על המגילה. באיזו אמירה, פסוק, או דרשה היו פותחים.

מעניין שיש מספר דרשות פתיחה כאשר כל אחת מתמקדת בהארת נקודה שונה.

רבי לוי רומז לכך שאי קיום הציווי במלחמת עמלק ע"י שאול עד הסוף ואי הריגתו את אגג היא שגרמה כידוע להולדת עמלק ולגזירת המן ממילא. לכן מביא את הפסוק בו הקב"ה מצווה את בני"י ערב כניסתם לארץ על השמדת האויב עד סופו.

דרשתו של ר' חייא מדברת על המשך הפסוקים שם הקב"ה אומר מה יקרה אם לא יבצעו את הציווי להוריש את יושבי הארץ עד תום.

רש"י מסביר שכשם שכתוב "והיה כאשר דמית לעשות להם אעשה לכם" - אף אלו כמעט כלו. מיהם 'אלו' לפי רש"י?

מהרש"א מסביר שהפסוק משתמע לשתי פנים. אפשרות אחת חיובית. כאשר דימית לעשות להם הכוונה ל'ונהפוך הוא'. למרות שהקב"ה סובב את המצב כך שהמן דימה בנפשו כי כבר מצליח להרוג את היהודים אך בסוף זה נהפך ואותו הרגו. אפשרות שנייה על צד השלילה לפי מה שעלה במחשבה כאשר הקב"ה דימה ח"ו לאבד וכו'.

וניתן אולי להוסיף, כי חוסר ההכרע בפס' מרמז גם על ההסתר של פורים וזאת הסיבה לפתוח בזה דרשות על המגילה שכולה הסתר.

יה"ר שהקב"ה יגלה עלינו ויאיר עיני מנהיגנו ומצביאי צבאנו.